

SPRAWOZDANIA I RECENZJE

SPRAWOZDANIE Z IV OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI PSYCHOLOGÓW ROZWOJOWYCH – PRĄDOCIN K. BYDGOSZCZY (11-14 MAJA 1995 ROKU)

IV Ogólnopolska Konferencja Psychologów Rozwojowych, zorganizowana przez Sekcję Psychologii Rozwojowej Polskiego Towarzystwa Psychologicznego oraz Katedrę Psychologii Rozwoju Człowieka Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy, odbyła się w dniach 11-14 maja 1995 roku w Prądociu koło Bydgoszczy.

W konferencji uczestniczyło prawie stu psychologów z ośrodków naukowych w Gdańsku, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Toruniu, Warszawie, Wrocławiu i Bydgoszczy. W ramach konferencji odbyły się 2 sesje plenarne, 5 sesji tematycznych, 5 sympozjów autorskich, 2 sesje plakatowe, 4 warsztaty i 6 wykładów. W sumie program wypełniło ponad 110 prezentacji naukowych.

Obrady otworzył prof. A. Wilczyński, prorektor ds. nauki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy. Uczestników konferencji w trakcie uroczystej kolacji powitał również JM Rektor WSP w Bydgoszczy prof. A. Tchorzewski. Gościem konferencji był wiceprezydent Bydgoszczy Stefan Pastuszewski.

Wykład inauguracyjny pt. *Rozwijający się człowiek. Jak widzi go psycholingwista?* wygłosiła prof. M. Kielar-Turska (UJ). Według autorki osiągnięcia psycholingwistyki implikować będą badania i pragmatykę psychologów oraz przedstawicieli innych nauk w następnym stuleciu. Dzięki psycholingwistyce została wyraźnie zaznaczona odmienność człowieka w świecie istot żywych. Człowiek to nie tylko ssak, który mówi, ale przede wszystkim osoba komunikująca się. Człowiek przyszłości to człowiek zdobywający, przekształcający i przekazujący informacje. Badania psycholingwistów wyjaśniły wiele problemów psychologicznych, takich jak: tworzenie się znaczeń, relacje między wiedzą o świecie a wiedzą językową, interioryzacja procesów psychicznych.

Podczas sesji plenarnej wygłoszono cztery referaty główne. Prof. M. Porębska (UWr) w swoim referacie pt. *Ograniczenia poznania procesu rozwoju człowieka i perspektywy ich przewyżczenia* stwierdziła, że prowadzone badania w ramach psychologii rozwoju mnożą jedynie wiedzę szczegółową, a nie przybliżają poznania

specyfiki rozwoju człowieka. Przyczynę ograniczeń poznania autorka upatruje zarówno w słabości modeli teoretycznych jak i metodologii badań. Koncepcje ujmowania rozwoju konkretnych osób w ciągu życia z wykorzystaniem podejścia funkcjonalno-systemowego, opartego o inspiracje z ekologii, dają szansę rozszerzenia się perspektywy poznania rozwoju człowieka. Ideę holistycznego podejścia do rozwoju człowieka zaprezentowała prof. M. Straś-Romanowska (UWr) w referacie pt. *Implikacje dla teorii rozwoju psychicznego pochodzące z założeń antropologii filozoficznej. Wprowadzenie do teorii rozwoju człowieka dorosłego*. Zdaniem autorki ogólna teoria rozwoju osobowości uwzględnić musi różnorodność form istnienia człowieka w całej czasowej perspektywie jego życia. Teoretyczną konsekwencją tego stanowiska jest rozpatrywanie rozwoju równocześnie jako procesu przebiegającego według mechanizmów dojrzewania, uczenia się i rozwiązywania zadań (wymiar naturalistyczny) oraz jako procesu przeżywania świata i dokonywania wolnych wyborów (wymiar duchowy, egzystencjalny). Wystąpienie prof. A. Niemczyńskiego (UJ) pt. *O nieszczęśliwej dychotomii leżącej u podstaw psychologii moralności i rozwoju moralnego* wykroczył daleko poza tradycyjny obszar psychologii moralności. *Metodologiczne i psychologiczne pułapki w badaniach nad rozwojem psychicznym* omówił prof. J. Brzeziński (UAM). Konsekwencją niedostatecznie ukształtowanej świadomości metodologicznej psychologa-badacza jest wpadanie w najpoważniejszą pułapkę – pułapkę paradygmatyczną. Brak wzajemnego dopasowania teorii, metody, planu badawczego oraz modelu statystycznego analizy danych empirycznych to główne zagrożenie metodologicznej poprawności badań nad rozwojem.

Miłym akcentem w dniu rozpoczęcia konferencji był koncert Zespołu Pieśni Dawnej Instytutu Wychowania Muzycznego WSP w Bydgoszczy pod dyrekcją prof. J. Lacha.

W trakcie konferencji uczestnicy wysłuchali dalszych pięciu wykładów. Celem wystąpienia prof. J. Pietrasińskiego (PAN) pt. *Rozwój umysłu a bogactwo i umiejętny dobór perspektyw poznawczych* było zapoznanie słuchaczy z koncepcją wspomagania rozwoju mądrości w ramach nowoczesnej dydaktyki, ukierunkowanej na pobudzanie samodzielności poznawczej podmiotu oraz konstruowanie programów kształcących. Prof. Z. Pietrasiński przedstawił przebieg i wyniki stosowania procedury kształcenia myślenia policentrycznego, polegającej na intensywnym treningu patrzenia na problemy życiowe i zawodowe z wielu perspektyw. W wykładzie pt. *Przywiązanie vs. dystansowanie jako warunek rozwoju osobowości* prof. H. Gasiul (WSP Bydgoszcz) podzielił się refleksjami na temat roli przywiązania – dystansowania w wytyczaniu rozwoju osobowości człowieka. Według autora mechanizm spełniania się przywiązania – dystansowania, podporząd-

kowany nadrzędnemu dynamizmowi – dążeniu do zachowania tożsamości i godności, jest podstawowym warunkiem realizowania się indywidualności człowieka i przechodzenia do wyższego pod jakimś względem etapu jego rozwoju. Prof. B. Harwas-Napierała (UAM) w wykładzie pt. *Rodzina jako kontekst rozwojowy jednostki* przedstawiła rolę środowiska rodzinnego w rozwoju wchodzących w jego skład jednostek, zwłaszcza dzieci. Autorka omówiła między innymi wielokierunkowość wpływów między wszystkimi członkami rodziny, a także mechanizmy oraz formy tych oddziaływań np. modelowanie, identyfikacja czy też świadome zabiegi wychowawcze. Problematykę rozwoju religijnego podjął prof. Cz. Walesa (KUL) w wykładzie pt. *Rozwój religijny dziecka*. Wystąpienie prof. R. Ossowskiego (WSP Bydgoszcz) nosiło tytuł: *Szanse wykorzystania badań nad funkcjonowaniem osób niepełnosprawnych dla zrozumienia znaczenia modyfikatorów w rozwoju człowieka*. Autor wykazał brak istnienia prostej zależności pomiędzy niepełnosprawnością a obniżonymi szansami rozwojowymi, między innymi dzięki rozległym możliwościom rozwoju motywacji hubrystycznej oraz kompensowania braków.

Podczas konferencji odbyło się pięć sympozjów autorskich, w ramach których wygłoszono 32 referaty. Sympozjum poświęcone «Dysleksji», zorganizowane przez prof. B. Kaję (WSP Bydgoszcz), przyczyniło się do głębszej refleksji nad rozpoznawaniem tego zjawiska u dzieci i młodzieży, wskazując na wątpliwości w procesie diagnozowania i sugerując zastosowanie po postawionej diagnozie etapu nauczania diagnozującego poprzedzającego właściwą terapię. Prof. B. Kacznarek (UMCS) poprowadził sympozjum pt. *Rozwój i psychopatologia komunikowania się. Nowsze ujęcia teoretyczno-metodologiczne w badaniach nad rozwojem człowieka* były tematem sympozjum prof. A. Niemczyńskiego (UJ). Organizatorami sympozjum nt. *Teoretyczno-metodologiczne problemy całościowego ujmowania i badania rozwoju człowieka* byli dr Z. Łoś i prof. M. Porębska (UWr). Pod kierunkiem prof. Cz. Walesy (KUL) odbyło się sympozjum dotyczące *Specyfiki rozwoju religijności dzieci i młodzieży*.

W ramach konferencji zorganizowano również pięć sesji tematycznych; były to: *Rozwój psychiczny dziecka: wybrane aspekty rozwoju poznawczego oraz edukacja i rozwój psychiczny; Ukierunkowanie rozwoju dorastającej młodzieży; Rodzina jako kontekst rozwojowy jednostki; Dorosłość i starzenie się człowieka; Nietypowy przebieg rozwoju psychicznego dzieci i młodzieży*. W sumie przedstawiono 39 referatów. Sesje tematyczne wzbogacano dwiema sesjami plakatowymi, obejmującymi około 20 prezentacji.

W trakcie konferencji miały miejsce cztery sesje warsztatowe. Dr B. Szmiągalska (UJ) przedstawiła polską adaptację *Międzynarodowej Wykonaniowej Skali Leitera P – 93*. Warsztat dotyczący *Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne* poprowadziła prof. M. Bogdanowicz (UG). *Doskonaleniu zachowań przyjaznych*

mądrości i sukcesom życiowym poświęcił swój warsztat prof. Z. Pietrasiński (PAN). Sesja warsztatowa prof. R. Ossowskiego (WSP) nt. *Rewalidacji osób głucho-niewidomych* wzbogacona została projekcją filmu zrealizowanego w Wojewódzkim Ośrodku im. Breilla w Bydgoszcy. Ten wstrząsający obraz był jednocześnie wspaniałym przykładem połączenia teorii psychologicznej z praktyką.

W czasie trwania konferencji odbyło się zebranie Sekcji Psychologii Rozwojowej PTP, w trakcie którego przedstawiono sprawozdanie Zarządu z działalności upływającej kadencji oraz wybrano nowe władze. Przewodniczącym został ponownie prof. A. Niemczyński. Wybrano również organizatora kolejnej konferencji psychologów rozwojowych – Teresę Rostowską z Katedry Psychologii Uniwersytetu Łódzkiego. W czasie obrad Sekcji prof. M. Kielar-Turska przedstawiła wspomnienie o zmarłej prof. M. Przetacznik-Gierowskiej.

Konferencja zakończyła się dyskusją panelową, podsumowującą IV Ogólnopolską Konferencję Psychologów Rozwojowych. W trakcie dyskusji młodzi adepci nauki z kilku ośrodków akademickich mieli okazję podzielenia się swymi uwagami na temat wartości, jakie wniosło uczestnictwo w obradach w ich spojrzenie na polską psychologię rozwojową.

Magdalena Kuich